

Phẩm 174: TƯỚNG KHỔ

Nếu pháp xâm nhập bức não gọi là khổ. Khổ này do ba loại: Khổ khổ. Hoại khổ, Hành khổ. Hiện tại thật khổ đó là (bị) dao gậy (đánh, chém) gọi là Khổ khổ. Nếu khi thương yêu lại chia lìa thì có khổ phát sinh như xa lìa vợ con..., gọi là Hoại khổ. Nếu đắc tâm “không”, vô ngã, thì biết pháp hữu vi đều có thể làm bức não gọi là Hành khổ, tâm theo khổ này gọi là Tướng khổ.

Hỏi: Nếu tu tướng khổ có được những lợi gì?

Đáp: Tướng khổ này được quả nhàm chán xa lìa. Vì sao? Vì người tu tướng khổ không dựa vào sự tham vui, không có vui mừng này thì không có thương yêu. Hành giả nếu biết được pháp này là khổ tức không lãnh thọ các hành. Nếu pháp tuy vô thường, vô ngã, nhưng không thể sinh khổ thì hoàn toàn không trừ bỏ. Vì khổ nên bỏ, do bỏ khổ mới thoát được khổ. Điều mà tất cả chúng sinh đều sợ nhất là khổ. Hoặc nhỏ, thanh niên, già cả, hiền, ngu, sang hèn, biết tướng khổ này đều sinh chán nản. Tất cả người tu tập ở trong Niết-bàn thường sinh tâm yên ổn vắng lặng, ở trong sinh tử đều sinh tướng khổ. Tại sao biết được? Như chúng sinh bị khổ trói buộc ở cõi Dục làm đau khổ, thì đối với Thiên thứ nhất sinh tướng vắng lặng. Tuân tự như thế cho đến khổ ở cõi Hữu đánh, thì đối với Niết-bàn sinh tướng vắng lặng. Lại ở trong sinh tử có nhiều tội lỗi là khổ vậy. Như trong kinh dạy: “Lỗi ở trong sắc ấy là vì tướng sắc vô thường hủy hoại”. Do vô minh nên tham chấp khổ này. Vì sao biết được? Vì chúng sinh ở trong khổ thật mà sinh tướng vui, nếu sinh nhiều tướng khổ thì bị nhàm chán. Vì thế Đức Phật dạy: “Ta vì giác ngộ được khổ nên thuyết giảng Khổ đế”. Trong đây Đức Phật dựa vào thế đế mà chỉ dạy nghĩa này. Tùy theo tất cả trời, người, thế gian mà sinh khởi tướng vui, đệ tử của Ta trong ấy sinh tướng khổ, Đã sinh tướng khổ thì thường nhàm chán. Ở nơi rất ngu si thì trong khổ lại sinh tướng vui, do tướng này nên tất cả chúng sinh qua lại trong sinh tử, tâm thức rối loạn. Nếu được tướng khổ thì được giải thoát. Vì bốn loại ăn nên dẫn đến thọ thân sau. Dùng tướng khổ này có thể diệt trừ các loại ăn, như ăn thịt con, như ăn thịt trâu không có da, như ăn đồng lửa, như ăn trăm mũi mâu nhọn. Như vậy, nói bốn loại ăn này đều là nghĩa khổ. Do tướng khổ này thường diệt trừ các món ăn. Người tu tập tướng khổ ý không thích ở trong bốn thức xứ, vì đều thấy là khổ. Như con phù du lao mình vào lửa tướng là vui. Người trí biết lửa có thể thiêu đốt thì thường tránh xa. Phàm phu cũng vậy, vô minh mê mờ nên gieo báo thân đời sau vào lửa. Bậc trí vì tướng khổ nên thường được giải thoát. Tất cả ba cõi đều là khổ, là nhân duyên của khổ, thọ khổ trong ấy là khổ, thường sinh thọ khổ là nhân duyên của khổ. Tuy không khổ

liền, mà ít lâu sau chắc chắn lại khổ. Vì thế phải quán xét tất cả pháp thế gian đều là khổ, mà sinh tâm nhàm chán, không thọ các pháp thì được giải thoát.

Phẩm 175: TƯỚNG VÔ NGÃ

Hành giả thấy tất cả pháp đều là tướng hủy hoại. Nếu chấp sắc là ngã, khi sắc ấy biến hoại thì biết tướng hủy hoại, liền xa lìa tâm ngã, các sắc cũng vậy. Như người bị nước trên núi tuôn xuống làm trôi, gặp có chỗ nắm lấy mà vật ấy bị đứt ra. Hành giả cũng vậy, chấp vật làm ngã thấy vật bị hủy hoại thì biết là vô ngã. Vì thế ở trong vô ngã tu tướng vô ngã.

Hỏi: Tu tập tướng vô ngã được lợi ích gì?

Đáp: Người tu tướng vô ngã có thể đủ tướng khổ. Phàm phu vì tướng ngã nên ở trong khổ thật mà chẳng thấy là khổ. Do tướng vô ngã nên ở trong chút ít khổ đã biết nó là não hại. Lại vì tướng vô ngã nên thường thực hành tâm xả. Vì sao? Vì tướng ngã nên sợ mất hết ngã. Nếu có khả năng biết đúng chỉ mất khổ, còn vô ngã có thể mất thì có thể thực hành xả bỏ. Nhờ tướng vô ngã thường có được niềm vui. Vì sao? Vì tất cả đều vô thường. Trong ấy, nếu sinh tâm ngã và ngã sở cho rằng ngã không còn mà ngã sở cũng không có thì thường bị khổ. Nếu suy nghĩ như vậy: Không có ngã và ngã sở, thì khi các pháp hủy hoại không sinh khổ đau. Hành giả nhờ tướng vô ngã mà tâm được thanh tịnh. Vì sao? Vì tất cả phiền não đều từ ngã kiến mà sinh. Nên việc nào có lợi ích cho ta nên sinh tham dục, trái lại việc này tổn hại cho ta thì sinh giận dữ. Cho đó là ta thì sinh khởi kiêu mạn. Sau khi mạng sống ta chấm dứt sẽ tạo nghiệp hay không, liền sinh nghi ngờ. Như thế đều do ngã nên sinh khởi các phiền não. Dùng tướng vô ngã sẽ diệt trừ các phiền não, phiền não diệt rồi tâm sẽ thanh tịnh. Vì tâm thanh tịnh nên có thể sánh bằng vàng, đá, chiêm-đàn. Mọi dao, búa, khen ngợi, la mắng, tâm xa lìa ghét thương, an lạc, vắng lặng. Cho nên biết người có tướng vô ngã tâm đều thanh tịnh. Ngoại trừ tướng vô ngã thì không còn phương cách nào khác, có thể được giải thoát. Vì sao? Vì người nói có ngã, nếu khi biết không có ngã và không có sở hữu của ngã, thì có thể sinh tâm quyết định như thế, liền được giải thoát.

Hỏi: Chẳng đúng. Hoặc do tướng vô ngã lại sinh tâm tham lam; như tham nữ sắc, đều do chẳng phải bà con của ta, nên tùy thuận cho chẳng phải của ta mà tích chứa các tội phước. Vì sao? Vì tự làm tổn hại lợi ích bản thân, thì không có tội phước.

Đáp: Người có tâm ngã thường sinh tham dục, ở trong thân mình thường sinh tướng nam đối với thân người khác thường sinh tướng nữ nhân, sau đó tham đắm. Phát sinh tham đắm đều do giả danh; tướng của người ấy tức giả danh. Cho nên chẳng phải vô ngã mà sinh tâm tham. Người nào có tâm vô ngã thì không tích chứa các nghiệp. Như A-la-hán diệt trừ tướng ngã nên các nghiệp không tụ tập. Tướng vô ngã này có khả năng đoạn trừ tất cả các phiền não và nghiệp. Vì thế, cần phải tu tập.

